

УДК 336
JEL M21

МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ

Фещенко О. П.,

здобувач кафедри фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

- A** Стаття присвячена проблемам організації управління фінансовим станом корпорацій. Актуальність статті обумовлюється необхідністю зміни підходів до управління фінансовим станом корпорації з урахуванням сучасних викликів економічного середовища. Мета статті – дати оцінку поточному стану методичного та інформаційного забезпечення управління фінансовим станом корпорації. Проаналізовано структуру методичного та інформаційного забезпечення управління фінансовим станом корпорацій в Україні. Доведено, що основний недолік методичного забезпечення – це намагання уніфікувати підходи до оцінки фінансового стану корпорації та ігнорування зарубіжного досвіду щодо розробки методичних підходів до оцінки фінансового стану. Обґрунтовано, що інформаційне забезпечення управління фінансовим станом корпорації має розвиватися у напрямі розкриття більшого обсягу інформації, яка стосується безпосередньо діяльності корпорації.
- B** корпорація, фінансовий стан, аналіз, інформаційне забезпечення, методичне забезпечення, управління фінансовим станом.

МЕТОДИЧЕСКОЕ И ОРГАНИЗАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМ СОСТОЯНИЕМ КОРПОРАЦИЙ В УКРАИНЕ

Фещенко О. П.,

соискатель кафедры финансов, ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

- A** Статья посвящена проблемам организации управления финансовым состоянием корпораций. Актуальность статьи обусловливается необходимостью изменения подходов к управлению финансовым состоянием корпораций с учетом современных вызовов экономической среды. Цель статьи – дать оценку текущему состоянию методического и информационного обеспечения управления финансовым состоянием корпорации. Проанализирована структура методического и информационного обеспечения управления финансовым состоянием корпораций в Украине. Доказано, что основной недостаток методического обеспечения – это попытка унифицировать подходы к оценке финансового состояния корпораций и игнорирование зарубежного опыта в разработке методических подходов к оценке финансового состояния. Обосновано, что информационное обеспечение управления финансовым состоянием корпорации должно развиваться в направлении раскрытия большего объема информации, которая касается непосредственно деятельности корпорации.
- B** корпорация, финансовое состояние, анализ, информационное обеспечение, методическое обеспечение, управление финансовым состоянием.

METHODOLOGICAL AND INFORMATIONAL SUPPORT FOR THE MANAGEMENT OF THE FINANCIAL CONDITION OF CORPORATIONS IN UKRAINE

Feshchenko O. P.,

competitor of the PhD degree of finance department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

- A** The article is devoted to the problems of organization of corporation financial management. The relevance of the article is conditioned by the need to change approaches to managing the financial condition of corporations considering the current challenges of the economic environment. The purpose of the article is to assess the current state of methodological and information support for the management of the financial condition of the corporation. The structure of methodical and information support of financial management of corporations in Ukraine is analyzed. It is proved that the main lack of methodological support is an attempt to unify approaches to assessing the financial condition of corporations and ignoring foreign experience in developing methodological approaches to assessing the financial condition. It is substantiated that the information support for the management of the financial condition of the corporation should develop in the direction of disclosing more information that directly concerns the activities of the corporation.
- B** corporation, financial condition, analysis, information support, methodical support, financial management.

Постановка проблеми. Управління фінансовим станом корпорації є трудомістким процесом, ефективність якого обумовлюється рядом передумов, а також своєчасним виявленням та усуненням слабких місць в організації управління. Одним із слабких місць в організації управління фінансовим станом корпорації є використання застарілих підходів, які зводяться переважно

до аналізу фінансової звітності за минулі періоди. За такого підходу аналізуються лише факти, які відбулися в минулому, однак рідко робиться детальний аналіз їх причин та проєкція на майбутнє. Організація управління фінансовим станом корпорації – це не тільки аналіз показників фінансового стану, це комплекс дій, заходів, який включає формування інформаційних баз

для проведення аналізу, розробку методик прогнозування, планування, аналіз та контроль, розробку підходів до прийняття управлінських рішень та підтримки їх виконання. Саме від організації управління фінансовим станом компанії залежать її фінансова гнучкість та безпека, здатність досягти поставлених цілей та задовольнити потреби власників. Особливо важливе значення це має для корпорацій, де менеджери відокремлені від власників, але підзвітні їм і відповідають за всі фінансові негаразди, які переживає корпорація. Фінансові менеджери мають бути найбільш зацікавленими особами у здійсненні ефективного управління фінансовим станом корпорації, оскільки від його ефективності залежить не тільки їх матеріальна винагорода, а й репутація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Одне із слабких місць в організації управління фінансовим станом корпорацій – це стереотип мислення, що концепцію управління можна розробити для корпорації без врахування ситуації в галузі, країні і світі. Саме тому багато вітчизняних фахівців традиційно починають аналіз фінансового стану корпорації з горизонтального та вертикального аналізу звіту про фінансовий стан (балансу), а в багатьох навчальних посібниках цьому методу присвячуються цілі розділи. Зокрема, це спостерігається у працях О. Гадзевича [1], С. Салиги [9], М. Ларка та Г. Лісовської [2], Г. Семенової [10], О. Сметанюк [11], М. Шорохова [12] тощо. Горизонтальний і вертикальний аналіз є трудомістким процесом, однак його інформаційна цінність в системі управління фінансовим станом є низькою. По-перше, результати такого аналізу не можуть бути порівняні навіть з підприємствами аналогічного виду економічної діяльності, оскільки відрізняються масштаби бізнесу, підходи до управління активами, бізнес-стратегії тощо. По-друге, навіть для самого підприємства результати вертикального і горизонтального аналізу можуть виявитися непорівнянними, якщо змінилася облікова політика, стратегічні плани, зросли/зменшилися масштаби діяльності. По-третє, результати такого аналізу відірвані від стану макроекономічного середовища, тому виявлені темпи зростання/падіння показників можуть виявитися необ'єктивними. Ми не вважаємо, що горизонтальний і вертикальний аналіз звіту про фінансовий стан взагалі не потрібно робити, він є цінним з точки зору моніторингу фінансовими менеджерами цільових показників обсягів і

структури активів і пасивів корпорації, проте з точки зору управління фінансовим станом цей інструмент є другорядним.

Ще одним із слабких місць організації управління фінансовим станом є намагання стандартизувати методики оцінки фінансового стану підприємств. Так, протягом останніх 20 років було затверджено кілька положень, методик і методичних рекомендацій щодо оцінки фінансового стану підприємств [4; 5; 8], кілька методик, які мають цільове спрямування, наприклад, оцінку інвестиційної привабливості [3], діагностику ймовірності банкрутства [7], правомірність отримання відстрочення податкових платежів [6] тощо. Спільним недоліком для наявних методик і положень є їх негнучкість та спричинена цим неактуальність, а також неможливість адаптувати їх до конкретного виду бізнесу. Якщо порівняти методики і положення, затверджені в різні роки, то вони часто повторюють ті самі неточності і навіть помилки, не враховуючи поточну ситуацію в Україні. Слід відзначити, що в західних країнах такі методики державними органами не затверджуються, коефіцієнтний аналіз фінансового стану вивчається студентами-фінансистами у курсі «Фінансовий менеджмент», і порядок розрахунку коефіцієнтів не змінюється, оскільки у формулах відсутня прив'язка до конкретних рядків звітності. Фінансова звітність, яка складається за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), не може бути уніфікована, тому в методиках розрахунку коефіцієнтів відсутні посилання на конкретні рядки звітності. Інтерпретація коефіцієнтів в українській версії фінансового аналізу також має свої недоліки. Більшість навчальних посібників просто містить конкретні критичні значення коефіцієнтів без пояснення, чому саме ці значення є релевантними. Аналогічна ситуація склалася з офіційно затвердженими методиками, де також відсутні пояснення, а самі критичні значення коефіцієнтів не переглядаються роками, не враховують специфіку виду діяльності компанії, її облікову політику та стратегії фінансування активів. Тому метою статті є оцінка стану методичного та організаційного забезпечення управління фінансовим станом корпорацій в Україні та обґрунтування напрямів його удосконалення.

Викладення основного матеріалу. Основними передумовами організації управління фінансовим станом корпорації є наявність відповідного методичного та інформаційного забезпечення (*рис. 1*). Його якість та раціональність

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОРПОРАЦІЇ

РИСУНОК 1

Джерело: складено автором.

визначає ефективність управління фінансовим станом корпорації.

Методичне забезпечення передусім визначає порядок розрахунку фінансових коефіцієнтів та їх інтерпретацію. Порядок розрахунку основних фінансових коефіцієнтів визначений західною практикою і не потребує адаптації до умов України, оскільки вітчизняна фінансова звітність розвивається у напрямі гармонізації з МСФЗ. Для конкретних корпорацій можуть розроблятися додаткові коефіцієнти, однак вони матимуть внутрішнє значення і не матимуть зовнішніх індикаторів для порівняння. Що стосується інтерпретації фінансових коефіцієнтів, то, на наш погляд, необхідно скористатися практикою західних країн, де граничні значення коефіцієнтів періодично переглядаються і публікуються провідними аудиторськими та консалтинговими компаніями [13; 14]. Такі компанії мають більший доступ до інформації про результати діяльності різних компаній, мають можливість її узагальнювати та робити відповідні висновки. Як результат фінансові менеджери завжди мають

доступ до актуальної інформації, яка враховує динаміку розвитку економіки в цілому.

Також не менш важливе значення має розробка самою корпорацією обґрунтування до граничних значень коефіцієнтів, на які вона орієнтується. Тут необхідно врахувати стратегічні орієнтири розвитку компанії, особливості облікової політики, стратегії управління запасами, грошовими потоками, дебіторською заборгованістю тощо. Управління фінансовим станом передбачає максимально точну діагностику фінансового стану компанії, швидке виявлення проблем та їх причин, а провести таку діагностику можна тільки з використанням управлінської інформації корпорації.

Що стосується інформаційного забезпечення, то провідне місце належить фінансовій звітності, однак за умови, що така звітність є повною і достовірною. Світова практика свідчить, що достовірність фінансової звітності має гарантуватися зовнішніми аудиторями. В Україні зовнішній аудит є монополізованим кількома великими компаніями, а відсутність конкуренції,

як правило, є підґрунтям для розвитку корупції та зловживань з боку клієнтів аудиторських компаній. Тому якість звітності українських корпорацій, навіть підтверджена аудиторами, часто виявляється сумнівною. Як результат для зовнішніх користувачів завжди існує ризик бути введеними в оману. Найбільш якісний аналіз можна провести з урахуванням управлінської інформації про діяльність компанії, однак така інформація доступна виключно менеджменту компанії і може за його ініціативи передаватись стороннім аналітикам для проведення комплексного аналізу. Саме тому ця секція на **рис. 1** виділена пунктиром.

Офіційна статистична інформація використовується для порівняння ситуації в компанії із ситуацією у відповідній галузі чи регіоні. В Україні така інформація представлена на сайті Державної служби статистики України, однак вона є обмеженою. Зокрема, представлена інформація про

кількість підприємств з поділом на великі, середні і малі, проте такий формат представлення даних не дає повного уявлення про ситуацію в корпоративному секторі (**табл. 1**).

Як видно з даних, представлених в **табл. 1**, вітчизняний статистичний сервіс не містить інформації про корпорації та некорпоративні підприємства, можна тільки зробити припущення, що до корпоративних підприємств належать великі, середні підприємства, які в середньому становлять 5 % від загального обсягу підприємств в Україні. Однак саме ця невелика частка підприємств створює понад 70 % робочих місць та виробляє більше 80 % продукції. Зважаючи на вагомий внесок таких підприємств в економіку, статистичному сервісу варто було б розкривати більше інформації саме в розрізі великих, середніх підприємств, що сприяло б поліпшенню фінансового аналізу, який проводиться на рівні конкретних компаній.

СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВ ЗА КІЛЬКІСТЮ ЗАЙНЯТИХ ТА ОБСЯГАМИ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ У 2010-2016 РОКАХ

ТАБЛИЦЯ 1

ПОКАЗНИКИ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість підприємств всього	378 810	375 695	364 935	393 327	341 001	343 440	306 369
У тому числі великих	586	659	698	659	497	423	382
Середніх	20 983	20 753	20 189	18 859	15 906	15 203	14 869
Малих	357 241	354 283	344 048	373 809	324 598	327 814	29 118
Частка великих підприємств, %	0,15	0,18	0,19	0,17	0,15	0,12	0,10
Частка середніх підприємств, %	5,54	5,52	5,53	4,79	4,66	4,43	4,9
Частка малих підприємств, %	94,31	94,30	94,28	95,04	95,19	95,45	95,0
Кількість найманих працівників, тис. осіб	7 958,2	7 793,1	7 679,6	7 406,5	6 298,5	5 889,7	5 673,6
У тому числі на великих підприємствах	2 400,3	2 449	2 484,1	2 383,7	1 915,1	1 708,6	1 583,6
Середніх	3 393,3	3 252,6	3 144,2	3 012,1	2 696,5	2 604,7	2 567,1
Малих	2 164,6	2 091,5	2 051,3	2 010,7	1 686,9	1 576,4	1 527,9
Частка найманих працівників на великих підприємствах, %	30,16	31,43	32,35	32,18	30,41	29,01	27,9
Середніх, %	42,64	41,74	40,94	40,67	42,81	44,22	45,3
Малих, %	27,20	26,84	26,71	27,15	26,78	26,77	26,8
Обсяг реалізованої продукції, млн грн, у т.ч.	3 366 228,2	3 991 239,4	4 203 169,6	4 050 215	4 17 0659,9	5 159 067,1	6 214 729,4
Великими підприємствами	1 401 596,8	1 775 829	1 761 086	1 717 391,3	1 742 507,9	2 05 3189,5	238 776,28
Середніми	13 96 364,3	1 607 628	1 769 430,2	1 662 565,2	1 723 151,5	2 168 764,8	2 602 415,8
Малими	568 267,1	607 782,4	672 653,4	670 258,5	705 000,5	937 112,8	1 224 550,8
Частка реалізованої продукції великими підприємствами, %	41,64	44,49	41,90	42,40	41,78	39,80	38,4
Малими	41,48	40,28	42,10	41,05	41,32	42,04	41,9
Середніми	16,88	15,23	16,00	16,55	16,90	18,16	19,7

Джерело: складено автором на основі інформації Державної служби статистики України.

ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В 2010-2015 РОКАХ

ТАБЛИЦЯ 2

ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Кзл	Кал	Кзл	Кал	Кзл	Кал	Кзл	Кал	Кзл	Кал	Кзл	Кал
сільське, лісове та рибне господарство	1,67	0,10	1,96	0,11	1,82	0,00	1,64	0,08	1,70	0,06	1,50	0,05
промисловість	1,11	0,05	1,11	0,07	1,09	0,49	0,96	0,06	1,01	0,06	0,93	0,05
будівництво	1,12	0,07	1,04	0,05	1,10	0,01	0,94	0,05	1,08	0,05	0,96	0,04
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1,02	0,04	1,09	0,07	1,08	0,34	0,90	0,06	1,11	0,08	0,98	0,08
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1,09	0,05	1,02	0,15	1,02	0,03	0,82	0,09	0,87	0,11	0,89	0,15
тимчасове розміщення й організація харчування	1,03	0,04	0,86	0,14	0,96	0,01	0,57	0,06	0,67	0,08	0,56	0,08
інформація та телекомунікації	0,93	0,07	0,95	0,16	0,98	0,62	0,88	0,17	0,81	0,24	0,80	0,21
фінансова та страхова діяльність	1,11	0,22	2,78	0,18	2,83	0,42	1,75	0,16	2,06	0,18	1,69	0,16
операції з нерухомим майном	1,04	0,21	0,89	0,06	0,92	0,11	0,88	0,07	0,76	0,06	0,72	0,04
професійна, наукова та технічна діяльність	1,92	0,19	1,29	0,08	1,22	0,09	1,09	0,11	1,47	0,17	0,98	0,10
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,10	0,06	0,97	0,06	1,07	0,01	0,93	0,06	0,93	0,08	0,88	0,05
освіта	1,16	0,33	1,13	0,38	1,12	0,01	1,03	0,35	1,07	0,37	0,98	0,39
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,91	0,12	0,83	0,14	0,79	0,64	0,56	0,10	0,69	0,09	0,73	0,11
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,74	0,12	0,89	0,12	0,62	0,29	0,57	0,08	0,59	0,06	0,63	0,07
надання інших видів послуг	0,00	0,00	1,17	0,12	0,50	0,01	0,57	0,07	0,62	0,06	0,82	0,07

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України.

Грунтуючись на припущенні, що корпоративні підприємства представлені великими і середніми, можна проаналізувати динаміку фінансових результатів за видами економічної діяльності. Проте щодо ряду видів діяльності інформація недоступна, наприклад, щодо видів фінансової та страхової діяльності, операцій з нерухомим майном інформація вилучена з метою забезпечення виконання Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації. Також Державна служба статистики оприлюднює інформацію стосовно динаміки оборотних і необоротних активів, власного капіталу, зобов'язань. Це дає можливість розрахувати узагальнені показники рентабельності та ліквідності за видами економічної діяльності (*табл. 2; 3*). Для аналізу обрано період з 2010 по 2016 рік, оскільки з 2010 року запроваджено новий КВЕД, тому дані за попередні роки є непорівнянними. Показники рентабельності, представлені у *табл. 3*, доповнюють аналіз ліквідності в частині оцінки ефективності агресивної політики фінансування оборотних активів, якщо така має місце.

Як видно з розрахунків, коефіцієнт загальної ліквідності близький до рекомендованого

значення (1,5–2,0) у підприємств з такими видами економічної діяльності: сільське, лісове та рибне господарство, фінансова і страхова діяльність. Це означає, що оборотні активи компаній, які зайняті у зазначених видах економічної діяльності, можуть покрити більше як у 1,5 рази поточні зобов'язання своїми оборотними активами. Проте такий результат є дуже загальним і не дає точної відповіді на питання щодо ситуації в сільськогосподарських корпораціях. У досліджуваному випадку можна припустити, що вплив малих підприємств на отриманий результат незначний, оскільки їх частка в обсягах виробництва сільськогосподарської продукції протягом досліджуваного періоду коливається в межах 4–5 %.

Рекомендоване значення для коефіцієнта абсолютної ліквідності 0,25–0,3, тобто 25–30% своїх поточних зобов'язань, має покривати за рахунок залишку готівки. Як видно з *табл. 2*, таким вимогам частково відповідають тільки підприємства з видами діяльності: інформація, телекомунікації та освіта. Це свідчить про те, що більшість компаній мають дефіцит готівки або ж використовують агресивну політику фінансування оборотних активів. Агресивна політика

ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ (ЗБИТКОВОСТІ) ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ У 2010-2015 РОКАХ

ТАБЛИЦЯ 3

ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	2010	2011	2012	2013	2014	2015
сільське, лісове та рибне господарство	17,96	0,12	213,13	10,15	13,22	37,46
промисловість	7,35	10,97	126,01	1,95	-28,73	-37,86
будівництво	-17,42	4,55	-9,47	-18,60	-867,76	156,34
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	16,69	5,24	454,45	-6,02	533,77	119,66
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	51,71	0,45	669,48	0,49	-13,02	-1,92
тимчасове розміщення й організація харчування	-0,80	40,48	-1178,28	-14,82	-197,34	227,58
інформація та телекомунікації	37,47	-272,55	1076,39	25,05	-394,52	-13,16
фінансова та страхова діяльність	136,75	0,03	540,45	19,07	28,00	-0,15
операції з нерухомим майном	-3,73	7,20	-579,85	-7,13	-259,91	466,94
професійна, наукова та технічна діяльність	-8,52	5,73	-7,17	-4,24	-36,77	-9,01
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-0,39	8,73	587,43	-0,77	-6,36	-5,57
освіта	6,11	2,12	363,83	8,78	4,93	6,46
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,20	1,75	48,34	-0,89	-38,87	-27,84
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-8,89	-29,21	-7285,62	-11,24	-26,79	-35,69
надання інших видів послуг	0,00	1,66	-75,23	-1,44	-1,23	14,24

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України.

може бути вигідною у короткостроковому періоді за умови швидкого нарощування прибутків, однак за низьких фінансових результатів така ситуація негативно позначається на фінансовому стані підприємств і в подальшому на здоров'ї національної економіки в цілому.

Як вже зазначалося, інформація, яка оприлюднюється вітчизняною статистичною службою, недостатньо деталізована за видами економічної діяльності (зокрема, промисловість, сільське господарство), а також за розмірами підприємств та ознакою корпоративності. Саме тому необхідно детальніше проаналізувати ситуацію за кожним з видів економічної діяльності, включивши у загальну вибірку для панельного аналізу різні підприємства.

Як видно з результатів розрахунків, представлених в *табл. 3*, більшість видів економічної діяльності є збитковими, виняток становить сільське господарство. Рівень збитковості має нерівномірну тенденцію, що потребує поглибленого аналізу за корпораціями кожного з видів діяльності. Частково рівень збитковості можна пояснити великою часткою збиткових підприємств за кожним видом діяльності (*табл. 4*).

Як бачається з даних, представлених в *табл. 4*, понад 30 % підприємств у всіх галузях, крім

сільського господарства, є збитковими. У загальному доступі міститься інформація про операційну рентабельність підприємств за видами економічної і промислової діяльності (*табл. 5*). Така інформація дає уявлення про загальну ситуацію та тенденції її розвитку у галузі і може виступати своєрідним маркером для корпорацій, які працюють у відповідній галузі.

Як видно з *табл. 5*, найвищі показники операційної рентабельності характерні для сільського господарства і промисловості, однак показник операційної рентабельності з промисловості не дає повного уявлення про реальну ситуацію в галузі, оскільки об'єднує багато видів промислової діяльності. Щодо решти видів економічної діяльності тенденції нерівномірні, що свідчить про необхідність глибшого аналізу саме підприємств таких видів діяльності.

До недоліків інформаційного забезпечення цього виду слід віднести те, що неможливо проаналізувати рентабельність за видами економічної діяльності корпоративізованих і некорпоративізованих підприємств. Так, на сайті Державної служби статистики представлена інформація про фінансові результати малих, середніх і великих підприємств, однак інформація з таким самим поділом за іншими показниками відсутня або

ЧАСТКА ЗБИТКОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ У 2010-2016 РОКАХ, %

ТАБЛИЦЯ 4

ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
сільське, лісове та рибне господарство	30,5	12,5	21,7	20,1	15,8	11,5	12,2
промисловість	41,3	42,5	37,6	36,7	36,7	27,1	27,3
будівництво	44,70	48,8	39,5	37,7	37,3	28,9	29,3
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	37,5	36	34	32,8	33,3	23,9	24,3
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	45,4	43,3	38,2	36,9	37,3	29,1	28,4
тимчасове розміщення й організація харчування	42,7	34,8	41,1	40,5	40,5	28,1	28,4
інформація та телекомунікації	41	35,7	36,4	36,6	35,2	29	31,2
фінансова та страхова діяльність	41,1	37,6	39,7	39,4	38,3	36,7	37,1
операції з нерухомим майном	50,1	44,4	44,7	42,5	43,9	39,4	39,9
професійна, наукова та технічна діяльність	42,5	34,1	37,8	36,6	36,7	30,4	31,5
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	44	40,4	39,5	35,7	37,3	30,7	29,9
освіта	35,7	31,2	31,9	30,1	33	28,5	32,3
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	39,3	35,2	37,3	35,3	35,3	30,2	30,4
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	48,7	51,3	45,7	42,7	44,4	37,4	38,5
надання інших видів послуг	37,9	27,1	36,2	31,9	34,5	27,5	27,6

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України.

неповна. Наприклад, показники балансу з поділом на великі, середні і малі підприємства доступні лише для 2015–2016 років.

Як було зазначено вище, до складу інформаційного забезпечення також належить звітність корпорацій, які працюють у аналогічній галузі. Проте доступ до такої інформації обмежений, нею можна скористатися, якщо підприємства самі оприлюднюють свою звітність на власних веб-сторінках. Проте така культура поширення інформації в Україні перебуває на етапі становлення, тому зробити статистичні вибірки для проведення аналізу та розробити необхідні управлінські рішення неможливо. Ще одним з джерел інформації є система розкриття Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Агентство було створене для розкриття інформації про результати діяльності емітентів цінних паперів та оприлюднення їх звітності. Такий сервіс робить вагомий внесок у зміцнення інформаційного забезпечення організації управління фінансовим станом корпорацій, однак він обмежується тільки емітентами цінних паперів. Тому інформація про корпорації, які не емітують цінні папери та не розміщують фінансову звітність добровільно на своїх сайтах, відсутня.

Також до інформаційного забезпечення належить інформація про стан національної економіки в цілому та динаміку розвитку світової економіки. Що стосується національної економіки, то ми використовували інформацію, розміщену на сайті Державної служби статистики та Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Інформацію про стан світової економіки ми використовували з інтернет-ресурсів Міжнародного валютного фонду та Світового банку.

Висновки. Управління фінансовим станом передбачає не тільки поточний аналіз фінансової звітності, а й прогнозування, планування, контроль відхилень від планів (чому відхилення має місце, як воно впливає на подальшу діяльність підприємства) та розробку пропозицій щодо поліпшення фінансового стану корпорацій. Виконати такий комплекс робіт неможливо без урахування тенденцій розвитку національної та світової економіки. Особливо чутливими до коливань світової кон'юнктури є компанії, які працюють на міжнародних ринках.

Підводячи підсумок, зазначимо, що для організації управління фінансовим станом навіть окремої корпорації необхідні певні передумови,

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ У 2010-2016 РОКАХ

ТАБЛИЦЯ 5

ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	КОД ЗА КВЕД-2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
усього		4,0	5,9	5,0	3,9	-4,1	1,0	7,4
сільське, лісове та рибне господарство	A	22,9	23,2	21,7	11,3	20,6	41,7	31,6
промисловість	B+C+D+E	3,5	4,7	3,4	3,0	1,6	0,9	4,2
будівництво	F	-1,5	0,2	-0,1	0,0	5,8	-7,6	0,0
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	9,8	15,0	12,2	10,2	-12,8	-0,9	15,0
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	5,6	6,1	5,4	3,5	-1,7	1,1	5,0
тимчасове розміщення й організація харчування	I	-1,8	-0,1	-1,1	-2,8	-25,8	-17,3	-0,2
інформація та телекомунікації	J	7,4	7,6	10,5	11,8	-1,6	0,5	8,3
фінансова та страхова діяльність	K	3,5	6,2	6,1	5,9	-15,2	-8,9	-4,9
операції з нерухомим майном	L	0,3	-3,6	2,8	3,1	-46,9	-33,4	-7,3
професійна, наукова та технічна діяльність	M	-6,6	0,5	0,3	-1,3	-29,1	-1,1	17,6
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	-3,3	-2,7	-2,9	-2,5	-13,6	-11,9	-6,6
освіта	P	4,9	7,4	8,2	8,4	5,5	5,7	5,8
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	4,0	2,6	2,7	3,1	-3,7	-0,6	4,7
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	-26,9	-24,4	-17,6	-8,0	-11,8	-25,3	-16,0
надання інших видів послуг	S	4,3	3,1	2,6	-0,9	-1,0	7,3	5,5

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України.

які залежать не тільки від самої корпорації, а й від організації макрофінансового управління. Зокрема, для розробки ефективної системи управління фінансовим станом необхідне методичне та інформаційне забезпечення. Якість методичного забезпечення залежить переважно від рівня професійності працівників корпорації, відповідальних за організацію управління фінансовим станом. Рівень інформаційного забезпечення багато

в чому залежить від держави. Загалом рівень інформаційного забезпечення в Україні має тенденцію до покращення, однак публічної інформації щодо результатів діяльності підприємств, яка розміщується на сайті Державної служби статистики, досі недостатньо. Зокрема, більшої деталізації потребує інформація про показники діяльності підприємств з поділом на корпоративні та некорпоративні.

- Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств / О. І. Гадзевич. – К.: Кондор, 2007. – 180 с.
- Ларка М. І. Аналіз фінансового стану підприємства як засіб підвищення ефективності його діяльності / М. І. Ларка, Г. О. Лісовська // Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 22 (995). – С. 168–174.
- Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: затверджено наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 22 // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.
- Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій: затверджено наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.1997 р. № 81 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
- Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств: затверджено Центральною спілкою споживчих товариств України від 28.07.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua/ua/main/?docID=13483>.
- Методичні рекомендації з аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.search.ligazakon.ua/1_doc 2.nsf/link1/GDPI1722.html.
- Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства від 19.01.2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua/Documents/Download?id=e5d463f1-7153-4314-a8d8.
- Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: затверджено наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01?test=4/UMfPEGznhh8K1.ZicFTjDWHI4Eos80msh8le6>.
- Салига С. Я. Фінансовий аналіз / С. Я. Салига. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 210 с.
- Семенов Г. А. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства / Г. А. Семенов, О. В. Ярошевська // Вісник економічної науки України. – 2011. – № 1. – С. 136–141.
- Сметанюк О. А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / О. А. Сметанюк. – Хмельницький, 2006. – 20 с.
- Шорохов М. Н. Особливості проведення діагностики фінансового стану підприємства / М. Н. Шорохов // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7. – С. 51–57.
- Analysis and Use of Financial Statements [Electronic resource]. – Available at: <https://www.apexcpe.com/publications/171016.pdf>.
- Financial Analysis Handbook 2016 Annual/2017 Quarterly [Electronic resource]. – Available at: <http://store.naic.org>.

- Hadzevych, O.I. (2007) Osnovy ekonomichnoho analizu i diagnostyky finansovo-hospodarskoj diyalnosti pidpryemstva [Foundations of Economic analysis and diagnosis of the financial-economic activity of enterprises]. Kyiv, Kondor, Ukraine.
- Larka, M.I. and Lisovska, H.O. (2013). «Analysis of the financial condition of the enterprise as a means to improve the efficiency of its activity», Vistnyk NTU KHPI, Seria «Tekhnichiy progress i efektyvnist vyronytstva», vol. 22 (995), pp. 168–174.
- «Metodyka integralnoi otsinky investytsiynoi pryvabyvosti pidpryemstv i organizatsiy. Zatverdzhena nakazom Agetstva z pytan bankrutstva 23.02.98, no. 22», Dergavny informatsiyny buleten pro pryvatyzatsiyu, no. 7, pp. 18–28.
- Metodyka provedenia poglyblenoho analizu finansovo-hospodarskoho stanu neplatospromozhnyh pidpryemstv ta organizatsiy, Zatverdzhena nakazom Agetstva z pytan bankrutstva pidpryemstv i organizatsiy 27.06.1999 no. 81 [Electronic resource]. – Available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
- Metodychni rekomendatsii z analizu finansovoho stanu pidpryemstv. Zatverdzheno tsentralnou spilkou spozhyvchych tovarystv Ukrainy 28.07.2006 [Electronic resource]. – Available at: <http://www.moz.gov.ua/ua/main/?docID=13483>.
- Metodychni rekomendatsii z analizu finansovoho stanu pidpryemstv i organizatsiy. Lyst Derzhavnoi podatkovoi administratsii Ukrainy vid 27.01.1998 no. 759/10/20-2117 [Electronic resource]. – Available at: http://www.search.ligazakon.ua/1_doc 2.nsf/link1/GDPI1722.html.
- Metodychni rekomendatsii shchodo vyviahennia oznak neplatospromozhnosti pidryemstv ta oznak diy z pryhovuvania bankrutstva, fiktynvnoho bancrutstva chy dovedenia do bankrutstva 19.01.2006 no. 14 [Electronic resource]. – Available at: www.me.gov.ua/Documents/Download?id=e5d463f1-7153-4314-a8d8.
- Polozhenia pro poriadok zdiysnennia analizu finansovoho stanu pidpryemstv, shcj pidliagayut pryvartzatsii vid 26.01. 2001 no. 49/121 [Electronic resource]. – Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01?test=4/UMfPEGznhh8K1.ZicFTjDWHI4Eos80msh8le6>.
- Salyga, S. (2006). Finansovy analiz. Kyiv, TSUL, 210 p.
- Semenov, H. and Yaroshevska, O. (2011). «Diagnosis of the financial and economic state of the company», Vistnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, no. 1, pp. 136–141.
- Smetaniuk, O. (2006). Diagnosis of the financial state of enterprise crisis management system. Synopsis. Khmelnytskyi, 20 p.
- Shorokhov, M. (2013). «Features of the diagnosis of the financial state of the enterprise», Innovatsiyna ekonomika, no. 7, pp. 51–57.
- Analysis and Use of Financial Statements [Electronic resource]. – Available at: <https://www.apexcpe.com/publications/171016.pdf>.
- Financial Analysis Handbook 2016 Annual/2017 Quarterly [Electronic resource]. – Available at: <http://store.naic.org>.

Дата подання рукопису: 11.08.2017